

Ja abans en literatura: «l'almirall, qui veé --- ben set-cents hòmens a cavall, de franceses --- va ferir en ells tan esforçadament --- que ls francesos se tenien tan fort, van *trossejar* lances, e puis van-se metre entre ells, e pensaren d'esbutlar cavalls e de matar cavallers ---», Muntaner (Batalla de Bríndisi, a. 1289, Casac. v, 25.14). «Tirant, per no ésser conegut --- desfreçà la veu --- e dix: —Yo fuy en mon temps chrestia b'atejat, e per mos peccats, vaig en molt gran pena: yo só sperit invisible --- e los mals sperits qui ací són me *trocegen* los ossos e la carn, e de *troç* en *troç* la lancen per l'ayre: Oh quina pena és tan cruel la que yo passe! ---», JoMartorell (Ag. III, 89.5). «Totes les vestedures foren cremades e *trocejades* --- sinó tan solement aquell *troç* de la mànega ---», *Eiximplis* (Ag. II, 266.5f.).

En la tradició lexicogràfica des del dicc. de rims de JMarc («*troçeg*, *trocegi*» 1114, 961), i el d'Aversó. I fins avui vigorós en el parlar popular i en els escr. Renaix.: «L'elm de Bernart lo negre toca també: / lo cercle li fa caure avall, corrents; / l'escut blocat del negre Bernart fereix: / *trossejat* se n'anava per lo pradell», MilàF (*ProsB*, 157); «Anem —diu-li Alcides—, anem, no sospire / --- / com riu que s'estimba d'un cim de montanya, / jo arranco quants arbres se'm posan davant: / los rompo y *trossejo* com llanes de canya, / y rego y amoixo / los joncs y floretes del fèrtil vessant», *Atl.* VI, 37. *Trosseig*; *trossejador*; *trossejament*.

DERIV. de *trossar*. El més destacat és *trossell* 'paquet o paca de certes mercaderies, en particular tèxtils o de roba' [1249]: «carga de màstech, 2 s., 2 d.; *trosseyl* de cordoans, 2 s., 2 d.; carga de sàndils ---» (Lleuda de Cotlliure, *RLR* IV, 249); «tot *troçel* o tota carga --- dóna de pasatge, 6 dr.» 1284 (*RLR* IV, 375); «--- drap de lana --- *trossell* de sartzill ---», Tarifa de Bna. de 1271 (*EntreDL* I, 155ss., § 100). «Bolic de roba del mester de cada segadora» Lluçmajor (*BDLC* XIV, 207). Formació paral·lela al fr. *trousseau*, oc. ant. *trossel* «trousseau, paquet, maillot d'enfant» (*PDPF*). Morfològicament tant pot ser derivat de *trossar*/fr. *trousser*, com derivat directament de la seva base nominal TORSUS.

Usat com a terme de monederia, *trossell* significa «l'encuny superior mòbil, agafat per un dels moneders, mentre un altre donava el cop amb el mall; així, el tros metàl·lic, posat entre el *trossell* i la pila, aguantat si estava calent amb unes tenalles, es convertia en moneda» (Mateu, *BDC* XXIV, 112): com que no era el tros de metall monedat, sinó una espècie de 'coixí', dotat de l'encuny, damunt el qual es picava, no deu ser derivat de *tros*, sinó ús figurat del *trossell* o paca mercantil: veg. les explicacions i els docs. de 1308 i 1388 de Botet i Sisó (*Les Monedes Cat.*, 1911, III, 283, 335 etc.), i els docs. de la seca valenciana de 1459 etc. (*BDC* XXIV, 112); *trossell* 'fardell', manllevat en cast., es convertí en *trojel* (cf. *trojar* supra) [S. XIII]; i aplicat a la monederia, esdevingué TROQUEL [1817]: primer, probt., deformació deguda a encunyadors catalans de mala pronúncia cast., i després

consagrada, sota el supòsit que era una variant del tòrcul dels impressors i gravadors; «muleta», Lab. 1888; amb assimilació palatal *troixell* 'dona malfardada' mall. (*AlcM*). *Trossella*. *Trossellar*: *trossellat*, Bna. 1437 (*BABL* XI, 153, cf. *PASTEGA*). *Trossellador*.

Trossador [1529, Gósol, *DAG*]. *Trossat* 'bolquers' ross. *Trossera*. *Trossereta*.

Atrossar 'arremangar': «anant també los Sors. concellers aquell dia ab les gramalles de raixa negra, ab les falde *atrossades* sota del bras», *Ardits*, 13-iv-1627. «Lo cistellet al bra, la faldilleta *atrossada*», «lo cel tot apetitant-se, darrera la nuvolada / com si *atrossàs*, cap al levant, sa estelada», Verdaguier, c. 1865 (Inèd. Casac., 175, 187). *Atrossament*. *Retrossar* 'lligar fort' (St. Aniol, *DAG*), però com a sinònim d'arremangar, *trossar*' (usat p. ex., pel vallespiren Bosch de la Tri.) és imitació poc recomanable i supèrflua del fr. *retrousser* [S. XVI]; *retrossament*.

Trossa 'bolic de roba i provisions que duu un dels cavallers en una marca': en el famós raid secret de Pere el Gran a Bordeus, el «rei --- manà al cavallerís que hagués aparellats o ensellats, ab les selles d'En Domingo de la Figuera, los tres cavalls, e que a l'un metés la sella de *trossa* --- En Bernat de Peratallada fo --- guarnit, e portà la *trossa*, ço és una boneta que no pesava molt, e ab l'ascona muntera en la man ---», Muntaner (fets de 1283, Casac. II, 67.17, 68.5, § 89) (tinc nota incompleta de *trossa*=*farcell* en un *Tractat de Cav.* de Pere III). Ja recollit pel dicc. de rims de JMarc (613) i Aversó (supra). Un altre testimoni de 1461 (*CoDoACA* XXVI, 147) i un altre del S. xv en *AlcM*. «Passí lo riu / gros d'Aragó: / en Alagó / desfiu ma *trossa*; / en Çaraguossa, / galant entrí, / e dret aní / descavalcar / al Sant Pilar», JRoig (3393).

Avui el mot és viu sobretot en el cat. occidental pirinenc («feix de forn» vagament «comarques lleidatanes» [?!], *CostManc.*); *tròçes d'èrba* 'pilots grossos d'herba dallada» Farrera de Pall. (1933); «feix de llenya» Sopeira (supra); «*troces*: piles» Ponts (Montanyà, *Top. Mèd.*, 212); *trosses* i *trossetes* 'feixines', Violant (*Enfornadors*, Flamicell, *BCEC* XLVII, 16, 19); «haz de hierba seca», CPol, *Vall d'Aneu*, 27. I continua, en forma aragonitzada *truessa* 'braçat de llenya' a la vall de Gistau (Plan i Gistaín, Casac., *BDC* XXIV). «Bolquers, roba d'infant' cerd. AntCayrol (JPCerdà, *Cont.*, 63); cf. *trossar* i *trossada* a Cerd. (*BDC* II, 57).

En principi no hi hauria dificultat a derivar d'això el terme nàutic *trossa* (*tròsa* StPolM; *BDC* XII, 71, 83; XIV, 76) «corda que subjecta la cua de rata a una mangueta, per mitjà del *bocell de la trossa*», StPolM (1928); a J. G. M. l'hi definiren a l'Escala (1937): «un aparell que serveix perquè la vela sigui subjecta a l'arbre i no tingui moviment», «un conjunt de cordes per aguantar la vela»; en els bots albuferencs «la *tròsa* del dogal subjecta l'antena a la serreta» (Palmar, 1962). Vidos el documenta en cat. des de 1331, també el llegeixo en un inv. de Mallorca de 1352 (Rubió i Lluç, *Diplomatari de l'Orient Català*). *AlcM* des de 1465 i el *DAG*. Bna. 1632.

El mot està amplament difós: el neerl. *tros* (Valk-